

зусиль аби запобігти дефолту позичальника, і, таким чином, засоби його впливу спрямовуються на покупця сек'юритизованого кредиту. Але така манера поведінки справляє значний негативний вплив на фінансову систему в цілому і призводить, як засвідчила криза, до повного функціонального руйнування інших пов'язаних ринків. І, саме тому, існує потреба в тому, щоб банківський регулятор займав більш помірковану позицію з цих питань, не просто обмежуючи себе завданням оцінки ймовірності дефолту кожного окремо взятого банку, а приділяв увагу стабільності фінансової системи в цілому. У цьому випадку регулятор, на нашу думку, повинен, на противагу тому, що він фактично робив, посприяти тому, щоб банк-емітент залишив у себе певну частку сек'юритизованого портфеля (наприклад, один з найбільш ранніх траншів), що, у свою чергу, стимулюватиме банк приділяти необхідну увагу питанням оцінки якості його позичальників. Таким чином, точне визначення мети, яку ставить перед собою регулятор, є без сумніву, вирішальним фактором, і ця мета не має бути зведена просто до оцінки показника максимальної ймовірності дефолту для окремо взятого банку.

Намагаючись висловитися просто але метафорично, можна сказати, що недавня фінансова криза може розглядатися як сек'юритизаційний Чорнобиль. Використання відносно нової технології в умовах поганого управління в обох випадках призвело до грандіозної катастрофи. На нашу думку, існує певна подібність між сценаріями цих криз. Так само, як атомні технології зробили можливим виробництво більшої кількості електроенергії за меншого використання палива, ніж це було б потрібно звичайним тепловим електростанціям, сек'юритизація заборгованості банків дозволила їм запропонувати економіці більші обсяги кредитування за значно меншої величини капіталу. У продовження аналогії можна сказати, що «якість» капіталу (палива) необхідна саме для такого банку, має бути надзвичайною, порівняно з капіталом звичайного банку, а акціонери банку, що вдаються до сек'юритизації, мають - як відповідальні власники - відноситися до цього зі значно більшою ретельністю і обережністю ніж акціонери звичайного банку.

Література

1. Розвиток банківської системи України / За ред. д-ра екон. наук О.І. Барановського. – К.: Ін-т екон. та прогнозув., 2008. – 584 с.- С.398.
2. Lucas, Robert. Econometric Policy Evaluation: A Critique [Електронний ресурс]/ Lucas, Robert // Carnegie-Rochester Conference Series on Public Policy- 1976. –Vol.1. –р. 19–46. - Режим доступу до журн.: http://pareto.uab.es/mcreel/reading_course_2006_2007/lucas1976.pdf

УДК 336.713

Петренко Ірина Павлівна
к.е.н., доцент кафедри інвестиційної діяльності
ДВНЗ “Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана”
petrenko.iryna@kneu.edu.ua

СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НЕОБАНКІВ

Анотація. Дане дослідження присвячене визначенню сутності та специфіки необанків як новітніх фінансово-кредитних установ покоління надсучасних ІТ, характеристиці основних світових тенденцій їх розвитку, а також формулюванню положень щодо перспектив подальшого розвитку необанків.

Постановка проблеми. Протягом останніх років у світі спостерігається стійка тенденція до зростання рівня використання сучасних інформаційних технологій у реалізації фінансових послуг. Глобальна доступність до Інтернету, підвищена цікавість до соціальних мереж, он-лайн магазинів та універсальних пошукових систем, формування покоління смарт-

фонів та мобільних додатків сприяла змінам у функціонуванні банківських систем, зокрема появі так званих необанків. Оскільки для України такий формат фінансово-кредитної установи є абсолютно новим, а закордоном вони з'явилися не так давно, проте уже успішно завойовують ринок, виникає потреба у поглибленому вивченні даної проблематики. Зокрема, відповіді потребують питання щодо сутності необанку, його можливостей та перспектив розвитку у світі.

Виклад результатів дослідження. Дослідження поглядів науковців та фахівців на діяльність необанків показали, що наразі не було запропоновано визначення даному терміну. Якщо звернемось до етимології поняття, то з'ясуємо, що слово було утворене шляхом додавання до уже звичного терміну “банк” компонента “нео-“ грецького походження (neos в перекладі з грецької – “новий”). На практиці такі банки також звикли іменувати онлайн- або директ-банками. У Великобританії їх відносять до челенжер-банків (challenger в перекладі з англійської – “той, хто кидає виклик”), так як спочатку такі установи прагнули захопити той сегмент клієнтів, які були незадоволені рівнем обслуговування у традиційних кредитних установах.

Ми пропонуємо під *необанком* розуміти фінансово-кредитну установу, яка здійснює банківські операції, використовуючи для цього не офісні відділення, а виключно мережу Інтернет і сучасні технологічні платформи. Можливість появи таких банків в країні обумовлена рівнем її економічного і технологічного розвитку, наявністю прийнятої законодавчої бази і зрілої банківської сфери. Саме в таких умовах з'являється бажання просувати і експериментувати з різними варіантами банківських послуг.

Особливістю необанків є те, що окрім традиційних банківських послуг (рахунки і операції за ними, кредити, управління капіталом, інвестиції, депозити тощо) вони прагнуть використовувати й новітні інструменти, наприклад, P2P-кредитування, краудфандінгові платформи, фінансових роботів-консультантів, криптовалюту. Також необанки, як правило, пропонують вищі процентні ставки, більш низький рівень комісій (або взагалі їх відсутність) і вищий клас обслуговування та підтримки. Звільнившись від застарілої IT-інфраструктури, вони мають більше можливостей створювати сучасні банківські продукти.

Необанки або самі отримують банківську ліцензію, або оперують на базі одного з існуючих банків, фактично купуючи оптом послуги у фінансовій організації, яка надала ліцензію, і продаючи їх у роздріб своїм клієнтам. Першим шляхом йдуть більшість фінансово-технічних стартапів у Великобританії, яка в останні кілька років узяла курс на лібералізацію фінансової галузі. Другий обирають компанії з інших юрисдикцій, де отримання ліцензії є занадто дорогим і складним процесом.

Окрім уже названих, необанки мають й ряд інших переваг. По-перше, вони роблять наголос на створенні найбільш сучасного інтерфейсу для користувача банківських продуктів на базі досить простого набору технологій, а також приділяють значну увагу високоякісній та оперативній підтримці своїх клієнтів.

По-друге, необанки постійно працюють над розширенням та удосконаленням свого продуктового ряду, враховуючи потреби своїх користувачів (наприклад, миттєва оплата рахунків, можливість встановлювати тижневі ліміти витрат за картками тощо).

По-третє, необанки випереджають традиційних конкурентів за рахунок значно нижчого рівня комісійних для клієнтів. Це обумовлено тим, що звичайні банки не можуть надто знизити свою комісійну винагороду, так як за рахунок даних доходів вони покривають свої високі операційні витрати з утримання мережі відділень та підтримки IT.

Говорячи про перспективи функціонування необанків у світі, варто зазначити, що вони як різновид фінтех-компаній значною мірою залежать від розвитку глобальних інвестицій у фінансові технології. Згідно даних компанії Accenture і фонду Partnership Fund for New York City, їх обсяг за підсумками 2014 року збільшилися в три рази і досяг 12,2 млрд доларів США [1]. Інтерес до таких інвестицій щороку зростає, про що свідчать заяви компаній Китаю, США, Канади, Великобританії. Тому майбутнє необанків у світі видається експертам досить перспективним. Галузь стала настільки популярною, що світові фінансові

столиці, такі як Лондон і Нью-Йорк, готові боротися за її монополізацію, приваблюючи необанки вигідними умовами реєстрації та оподаткування.

У жовтні 2016 р. компанія Burnmark опублікувала звіт за результатами дослідження ринку необанків, згідно якого у світі нараховується 70 таких фінансово-кредитних установ (див. табл. 1) При цьому переважна більшість таких фінансових посередників розташована у Великобританії.

Таблиця 1

Розподіл необанків за країнами світу станом на жовтень 2016 р.*

Країна	Великобританія	Індія	США	Франція	Німеччина	Китай	Канада	Іспанія	Бразилія	Італія	Південна Корея
Кількість необанків	40	8	5	4	3	2	1	1	1	1	1

* Джерело: [2, с. 5]

Також цікавою є інформація стосовно того, які послуги надають необанки своїм клієнтам. Згідно того ж дослідження, 54% необанків здійснюють кредитування, 52% - надають строкові депозити, 42% - надають доступ до ощадних облігацій, 34% - здійснюють операції з кредитними картками, 25% - надають доступ до іпотечних кредитів та короткострокових депозитів, 21% - дозволяють управляти своїми заощадженнями та рахунками [2, с. 5]. Як бачимо, необанки надають практично такий же перелік послуг, що й класичний банк, у тому числі, такі традиційні операції як кредитування, відкриття депозитних та поточних рахунків.

Якщо ж говорити про найбільш популярні сьогодні необанки, то варто назвати Monzo, Starling, Tandem, ING Direct, Fidor Bank та інші. На особливу увагу заслуговують Atom Bank та Number26, оскільки їх стрімке піднесення якнайкраще свідчить про потенціал розвитку необанків. Так, британський Atom Bank, що отримав ліцензію та розпочав свою діяльність у жовтні 2016 р., вже у грудні того ж року мав на депозитних рахунках понад 110 млн фунтів стерлінгів. У той же час німецький Number26, розпочавши роботу на початку 2015 р., менш, ніж за півтора року залучив 200 тис клієнтів у восьми країнах Європи [3].

Поступово зростає інтерес до необанків і в Україні. Колишні керівники Приватбанку наприкінці травня 2017 р. заявили, що вони спільно із партнерами, - Універсал Банк і iBox, - запустять восени 2017 р. перший український небанк [4]. Очевидно, що це стане відповіддю на сучасні тенденції розвитку мобільного банкінгу і початком появи в Україні принципово нових банківських установ.

Висновки. Отже, поява нового покоління клієнтів, зміна їх очікувань на фінансовому ринку, активне застосування смартфонів для керування фінансами, новий підхід до регіонального управління, розширений доступ до новітніх технологій, - усі ці фактори разом із демографічними, соціальними, економічними та регулятивними чинниками сприяли звершенню революції у сфері банківського бізнесу, результатом якої стала поява необанків.

Попри позитивні тенденції, пов'язані зі стрімким ростом необанків в останні декілька років, сьогодні ці новітні фінансово-кредитні установи усе частіше стикаються із рядом труднощів. Досягнення у короткий термін економії від ефекту масштабу, високий рівень витрат на залучення нових клієнтів, високий рівень конкуренції на ринку є тими проблемами, які необанки мають найближчим часом вирішити. Ситуація ускладнюється тим, що вони повинні конкурувати не лише із традиційними банками стосовно витрат та доходів, а й протистояти таким споживчим брендам, як Google, Apple, WeChat та Uber, які мають

доступ до широкої бази даних клієнтів та можливість конвертувати великий асортимент фінансових інструментів. Слід очікувати, що вартість володіння контентом та забезпечення недоторканості персональних даних клієнтів, необхідність дотримання фінансової безпеки, недовіра до конвертації окремих платіжних засобів також вплинуть на діяльність необанків у майбутньому. Не варто забувати й про світові економічні та політичні зміни, які можуть значною мірою вплинути на даний сегмент ринку банківських послуг. Мова йде про Brexit, масову міграцію до Європи, появу надпотужних корпорацій у Китаї та Індії.

Подальший розвиток необанків у світі пов'язаний або із захопленням постійної частки цільової аудиторії, або ж із швидким нарощуванням своєї присутності у банківському бізнесі. Незалежно від того, яким чином будуть залучені технології, головним для необанків лишиться збереження високого рівня модульності своїх послуг, здатність задовольнити клієнтів мікро-сегменту за рахунок персоналізованих продуктів, а у перспективі – можливість співпрацювати із сегментом бізнесу (насамперед, малими та середніми підприємствами).

Література

1. Що таке необанк? Переваги та перспективи необанків [Електронний ресурс] / FINIQ. - 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.finiq.xyz/shho-take-neobank-perevagi-ta-perspektivi-neobankiv/>
2. ChallengerBanking [Електронний ресурс] / Burnmark. – October 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://burnmark.com/wp-content/uploads/2016/10/Burnmark%20Report%20Oct2016.pdf>
3. Как развиваются неоланки за рубежом и в России [Електронний ресурс] / Хабрахабр. - 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://habrahabr.ru/company/fondy/blog/322770/>
4. В Україні запускають перший повністю мобільний банк [Електронний ресурс] / ESPRESO. - 2017. – Режим доступу до ресурсу: http://espresso.tv/news/2017/05/25/v_ukrayini_zapuskayut_pershyu_povnistyu_mobilnyy_bank

УДК 336.71

Рудик Н.В.

к.е.н., старший викладач кафедри фінансів,

Київський національний економічний

університет ім. Вадима Гетьмана, Nataly_Rudyk@ukr.net

Ігнатова Ю.В.

к.е.н., доцент кафедри економіко-математичного моделювання,

Київський національний економічний

університет ім. Вадима Гетьмана, u1@ukr.net

ФІНАНСОВО-КРЕДИТНІ ІНСТРУМЕНТИ В МАЛОМУ ТА СЕРЕДНЬОМУ БІЗНЕСІ

Анотація. В статті досліджено методологічні аспекти проблеми визначення впливу фінансово-кредитних інструментів на інноваційні процеси, фінансове забезпечення інвестиційних потреб суб'єктів МСБ, ролі інституційних інвесторів у мобілізації капіталу на інвестиційні цілі. Розроблено методологію оцінювання впливу фінансово-кредитних інструментів на інноваційні процеси МСП з використанням описової статистики та факторного аналізу. Запропоновано математичний інструментарій щодо оцінки стану та прогнозування розвитку інноваційних підприємств, прийняття маркетингових управлінських рішень, оцінки економічної ефективності інновацій.

Ключові слова: мале інноваційне підприємство, банківські кредити, описовна статистика